

Çin ve Türk Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması

Comparison of Chinese and Turkish Education Systems

Filiz TANRISEVDİ¹, Bilgen KIRAL²

Özet

Araştırmada, PISA sınavlarında ilk on ülke arasında yer alan Çin eğitim sistemi incelenmiş, ardından Çin öğretmen yetiştirme sistemi, eğitim yönetimi, denetimi ve finansman yapısı açıklanarak, Türk Eğitim Sistemi ile karşılaştırılmış, bu iki sistemin benzer ve farklı yönlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmada, genel tarama modellerinden karşılaştırmalı tarama yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmada Eğitim sistemleri ile ilgili literatür taraması yapılmış, akademik dergilerde yayınlanmış makaleler, kitaplar gibi bilimsel kaynaklar incelenmiştir. Ayrıca, iki ülkenin eğitim bakanlıklarının elektronik sayfaları taranmış ve uluslararası tanınırlığı olan ve geçerli, güvenilir kabul edilen eğitim sitelerindeki (OECD, EURYDICE, UNICEF, UNESCO, Dünya Bankası vb.) güncel kaynaklardan da faydalanılmıştır. Verilerin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Çin eğitim sisteminde okul öncesi eğitimin zorunlu olmadığı, ilkökul ve ortaokul eğitiminin (6+3 yıl) zorunlu olduğu, ortaöğretimin ise 3 yıl olup zorunlu olmadığı tespit edilmiştir. Hem ortaöğretim hem de yükseköğretime girişte bir sınavın olduğu görülmektedir. Türk eğitim sisteminde ise ilkökul, ortaokul ve lise öğrenimi (4+4+4) zorunlu eğitim kapsamındadır. Türk eğitim sisteminde de Çin'de olduğu gibi liseye ve yükseköğretime giriş sınavı bulunmaktadır. Çin Eğitim Bakanlığı Merkez, taşra ve eyalet, Türk eğitim sisteminde ise merkez, taşra ve yurt dışı örgütü şeklinde bir örgütlenme yapısı mevcuttur. Çin'de okul müdürü yetiştirme programları mevcut iken Türk eğitim sisteminde böyle bir uygulama yoktur.

Anahtar kelimeler: Karşılaştırmalı eğitim, Çin Eğitim sistemi, Türk eğitim sistemi.

Abstract

In the study, the Chinese education system, which is one of the top ten countries in the PISA examinations, was examined and then the Chinese teacher training system, education management, inspection and financing structure were explained and compared with the Turkish Education System and it is aimed to reveal similar and different aspects of both systems. In this study, qualitative research method was used, comparative survey method was preferred within the general survey methods. In the research, literature about education systems was reviewed, scientific sources such as articles published in academic journals and books was examined. In addition, the web pages of the education ministries of the two countries have been scanned and up-to-date resources used from the internationally recognized, reliable and valid educational sites (OECD, EURYDICE, UNICEF, UNESCO, World Bank etc.). In the collection of the data, document analysis which is one of the qualitative research methods is used. It is determined that pre-school education is not compulsory in the Chinese education system, primary and secondary school education (6 + 3 years) is compulsory and secondary education is 3 years and it is not compulsory. It is seen that there is an examination in both secondary and higher education. In the Turkish education system, primary, secondary and high school education (4 + 4 + 4) are included in compulsory education. In the Turkish education system, as it is in China, there is an entrance exam for high school and higher education. The Chinese Ministry of Education has an organizational structure as central, provincial and state organization, Turkish education system has an organizational structure as

Gönderim Tarihi: 11 Aralık 2018

Kabul Tarihi: 27 Aralık 2018

¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Aydın Ticaret Borsası Bilim Sanat Merkezi, filizarkan@hotmail.com

² Dr. Öğretim Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ABD, bilgen.kiral@adu.edu.tr

central, provincial and foreign organization. While there are school administrator training programs in China, there is no such practice/implementation in the Turkish education system.

Keywords: Comparative education, Chinese education system, Turkish education systems

Giriş

Çin, son yıllarda ekonomik gelişimi, nüfus oranı, insanların yaşam biçimi, eğitim sistemi ve benzeri sebeplerle adından söz ettiren ülkelerden biri durumuna gelmiştir. Ayrıca PISA sınavlarında elde ettiği başarılar da bakışları Çin'e doğru yöneltmiştir. Bu gibi nedenlerle, Çin'in farklı yapısı ve başarılarının altında yatan nedenler merak edilerek, araştırılmaya başlanılmışlardır.

Çin'in son otuz yıldaki kalkınma başarısının elle tutulur sonuçları ile birlikte, sonraki otuz yılını belirleyecek olan faktörün ise, yetmişmiş insan gücü ve büyük nüfusunu yenilik yapan bir topluma dönüştüreceğidir. Çin'in eğitim sistemi de ekonomisi gibi dinamik bir yapıdadır ve bu nedenle önemli bir değişim baskısı altındadır (Göncü, 2016). Bununla birlikte ülkenin yüzölçümü ve nüfus büyüklüğü, eğitimin kalitesinde bölgesel farklılıkları da beraberinde getirmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti, yaklaşık 9.6 milyon km² yüzölçümü ile Rusya ve Kanada'dan sonra dünyanın en büyük yüzölçümüne sahip üçüncü ülkesidir. Kuzey-güney uç noktaları arasındaki uzaklık yaklaşık 5500 km, doğu-batı uç noktaları arasındaki mesafe ise yaklaşık 5000 km'dir. 1.3 milyara yaklaşan nüfusu ile dünyanın en kalabalık ülkesi olmasına rağmen düzenli olarak dağılan bir nüfus yoğunluğu yoktur. Nüfusun en yoğun olduğu doğu bölgelerinde km²'ye yaklaşık 400, orta kesimlerde yaklaşık 200 ve en az nüfus yoğunluğuna sahip batı ve yayla bölgelerinde ise yaklaşık 10 kişi düşmektedir. Dünya nüfusunun yaklaşık %20'sini (1/5) Çinliler oluşturmaktadır. Nüfusun yaklaşık %39'u şehirlerde (yaklaşık 500 milyon) ise %61'i kırsal kesimlerde (yaklaşık 800 milyon) yaşamaktadır. Nüfusun yaklaşık %52'si erkeklere, %48'i ise kadınlara aittir. Yıllık net nüfus artışı yaklaşık 8.2 milyondur. Çin Halk Cumhuriyeti'nde bulunan 56 farklı etnik gruptan "Han" etnik grubu ülke nüfusunun yaklaşık %92'sini; (1.1 milyar); kalan 55 etnik grup ise %8'ini (200 milyon) oluşturmaktadır. Han-Tibet dil ailesine bağlı Çince'nin en yaygın olanı Hiu-Mançu Çincesidir. Bunların dışındaki diğer 54 etnik grubun kendi dilleri, bazılarının da yazı dili (%23) vardır. Çin'deki bu dil çeşitliliği konusunda başka bir durum ise Çin alfabesinin sembol çeşitliliğidir. 40.000 simgeden meydana gelen Çin alfabesinin öğretiminin zor olması ve okuma-yazma oranlarının artırılmak istenmesi nedeniyle 1000 simgeden meydana gelen temel Çince oluşturulmuştur. (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018b).

Ülkenin yıllar içinde ekonomik göstergeleri yakından incelendiğinde, oldukça hızlı bir gelişme gösterdiği söylenebilir. Çin 1978'de ekonomi reformları başlattığından beri, piyasa temelli bir ekonomiye kaymıştır. Böylece ülkede, hızlı bir şekilde ekonomik ve sosyal gelişme yaşanmıştır. Yılda yaklaşık %10 Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) büyüme ile Çin, tarihteki en hızlı büyüyen ekonomi olmuştur. GSYİH büyümenin 2012'den bu yana kademeli olarak artması ile Çin dünyada ikinci büyük ekonomi olmayı başarmıştır. Böylece Çin, kalkınmada ve küresel ekonomide giderek daha önemli ve etkili bir rol oynamıştır. Öte yandan Çin'in bu hızlı gelişimine rağmen kırsal-kentsel gelişmenin aynı doğrultuda gitmemesi nedeniyle ülkede yoksulluk da ciddi boyuttadır. 2015 itibarıyla kırsal alanlarda 55 milyon yoksulun yaşamakta olduğu tahmin edilmektedir. Hızlı ekonomik yükseliş, yüksek eşitsizlik dâhil olmak üzere birçok zorluğu da beraberinde getirmiştir. Çin ayrıca yaşlanan nüfus ve iç göçün gelişmiş bölgelere doğru işleyişi ile ilgili demografik baskılarla da karşı karşıyadır (Dünya Bankası, 2018). Bu demografik baskılara çözüm olarak Çin'de Hukou sistemi uygulanmaktadır. Hukou sistemi, nüfus dağılımını ve kırdan kente göçü düzenleyen bir aile pasaportu olarak hizmet veren bir aile kayıt programıdır. Bu sistem, sosyal ve coğrafi kontrol için bir araç olarak kurulmuştur (Zhou, 2018). Tüm baskı ve zorluklara rağmen Çin, Uluslararası Öğrenci Değerlendirme (Programme for International Student Assessment [PISA]) sınavında ilk 10 ülke arasında yer almaktadır (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD], 2018). Türkiye ise, katıldığı sınavlarda OECD ortalamasının altında kalmakla birlikte, 2015 PISA sonuçlarına göre 72 ülke arasından ancak 50.

sırada kendine yer bulabilmiştir (MEB, 2018a). Bu bağlamda incelendiğinde, Çin ve Türkiye'nin PISA sıralamalarını iyi ve kötü olarak değerlendirilebileceğini düşünmek yanlış olmayacaktır. Nitekim eğitim sistemi ve eğitim yönetimi açısından bu iki ülkeyi karşılaştırmalı bir bakış açısı ile değerlendirmenin, kuramsal olarak ve uygulama bağlamında süreç içerisinde önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede yapılan araştırmada, öncelikle Çin eğitim sistemi incelenmiş, öğretmen yetiştirme, eğitim yönetimi, denetimi ve finansman yapısı açıklanmış, ardından Türk Eğitim Sistemi ile karşılaştırılarak, benzer ve farklı yönlerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, veri kaynakları, verilerin toplanması ve analizine ilişkin bilgiler verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Çin ve Türk eğitim sistemlerinin karşılaştırılması amaçlandığından, bu araştırma karşılaştırmalı bir eğitim araştırmasıdır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmada, genel tarama modellerinden karşılaştırmalı tarama yöntemi tercih edilmiştir. Karşılaştırmalı eğitim araştırmaları genel olarak yatay, dikey, problem çözme, örnek olay, tanımlayıcı, açıklayıcı ve değerlendirici yaklaşımlar olarak sınıflanabilir. Bu çalışmada konu ile ilgili alan yazın taranmış, eğitim sistemleri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar karşılaştırılmıştır. Bu sebeple araştırmada tanımlayıcı ve yatay yaklaşımlar kullanılmıştır (Delibaş, 2007).

Veri Kaynakları

Eğitim sistemleri ile ilgili literatür taramasında birincil kaynaklar olan kitaplar, akademik dergilerde yayınlanmış makaleler gibi bilimsel kaynaklar incelenmiştir. Ayrıca, iki ülkenin eğitim bakanlıklarının elektronik sayfaları taranmış ve uluslararası tanınırlığı olan ve geçerli, güvenilir kabul edilen eğitim sitelerindeki (OECD, EURYDICE, UNİCEF, UNESCO, Dünya Bankası vb.) güncel kaynaklardan da faydalanılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmadaki verilerin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan veriler, belgelere ulaşma, orijinalliğin kontrol edilmesi, belgeleri anlama ve verileri kullanma aşamaları (Yıldırım ve Şimşek, 2011) ile incelenmiş, tablolatırılmış ve yorumlanmıştır. Geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için; veriler en güncel haliyle toplanmış ve uzman incelemesine sunulmuştur.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde önce Çin Eğitim Sistemi açıklanmış; ardından Türk Eğitim Sistemi ile karşılaştırılarak, benzer ve farklı yönleri ortaya konulmuştur.

Çin Eğitim Sistemi

Çin, yaklaşık 844.504 okul (anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise), 250 milyon öğrenci ve 15 milyondan fazla öğretmen ile dünyanın en büyük eğitim sistemine sahiptir (Ministry of Education (MOE, 2018a). 1986 yılında yürürlüğe giren Çin zorunlu eğitim kanunu ve 1995 yılında yürürlüğe giren Çin eğitim kanununda, Çin eğitim sisteminin genel amaçları şu şekilde ifade edilmiştir (Compulsory Education Law of the People's Republic of China, 1995; MOE, 2018b):

- Çin halkının ahlaki, entelektüel ve fiziksel olarak çok yönlü gelişimlerini gerçekleştirebilmeleri sağlama,
- Çin halkının yüksek ideallere ve ahlaki bütünlüğe sahip, iyi eğitilmiş ve öz disiplinli bireylerden oluşmasını sağlama,
- Marksizm, Leninizm, Mao Zedong Düşüncesi ve sosyalizm çerçevesinde insan yetiştirme temeli esas alma şeklinde sıralanabilir.

Yukarıda sayılan amaçlarda da görüldüğü gibi Çin eğitim sisteminde amaçlanan her yönüyle gelişmiş, iyi eğitilmiş ve kendi ideolojik düşünceleri doğrultusunda insan yetiştirmektir. Buna göre de eğitim sistemi şekillendirilmektedir. Çin'de tüm eğitim örgütlerinde öğretim iki dönemden oluşmakta olup; eylül ayında başlamakta ve temmuz ayında sona ermektedir. Tatillerin başlama-bitiş tarihi ile

süresi eyaletlere ve eğitim düzeyine göre değişmektedir. Akademik yıl, ilkokullar için 190, ortaokullar için 195 ve liseler için ise 200 iş gününden oluşmaktadır. Eğitim-öğretim birçok okulda hafta içi tam gün olarak uygulanmaktadır. Üniversiteye giriş sınavına hazırlık kursları düzenleyen okullar cumartesi günleri de faaliyetlerine devam edebilmektedir. (Kan, 2015). Çin'in eğitim sistemi yapısı Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Çin Eğitim Sistemi Yapısı

Yükseköğretim	Yaşam Boyu Öğrenme		
Genel Lise (3 yıl)	Özel Eğitim Lisesi	Meslek Lisesi	El sanatları Lisesi
Ortaokul (Junior Secondary) (Zorunlu -3 yıl)			
İlkokul (Primary) (Zorunlu -6 yıl)			
Okulöncesi (Pre-School) (3-4 yıl)			

Kaynak: OECD, 2010.

Tablo 1 incelendiğinde, zorunlu eğitimin ilkokul ve ortaokul eğitimini kapsadığı anlaşılmaktadır. Çin 1986 yılında zorunlu eğitim kanunu ile zorunlu eğitim uygulamasını başlatmıştır. İlkokula başlama yaşına gelen öğrencilerin okul kayıt oranı, zorunlu eğitim kanunu öncesinde %95.9 (1985) iken; 2017 itibariyle %99.9'a yükselmiştir (MOE, 2018a). Çin'de ilkokul 6 yaşından 12 yaşına kadar devam etmekte ve 6 yıl sürmektedir. Ortaokul ise 12 yaşından 15 yaşına kadar devam etmekte ve toplam 3 yıl sürmektedir. İlkokul ve ortaokuldaki zorunlu eğitim süresi toplam 9 yıldır. Lise öğrenim süresi toplam üç yıldır ve zorunlu değildir. Öğrenciler, lise öğrenim süresi sonunda lise bitirme sınavına girmektedir. Üniversiteye giriş, lise bitirme sınavı ve Çin üniversite giriş sınavına bağlıdır. Üniversite giriş sınavında, özellikle seçkin üniversitelere girişte, büyük rekabet yaşanır (Eguizhou Provincial Information Office, 2018; National Bureau of Statistics of China, 2018).

Okul Öncesi Eğitim

Çin'de, okul öncesi eğitim örgütlerinde öğrenciler genellikle 2 yaşında eğitime başlamakta ve 6 yaşında ayrılmaktadır. Okul öncesi eğitim zorunlu değildir ve birçok okul öncesi eğitim örgütü özeldir. Bununla birlikte, Çin hükümeti 2020 yılına kadar okul öncesi eğitimin öneminden hareketle, ülke genelinde bu eğitimin yaygınlaşmasını teşvik edici önlemler almayı planlamıştır (OECD, 2016).

İlköğretim (Zorunlu Eğitim)

Çin'de 1986 yılında yürürlüğe giren “Zorunlu Eğitim Yasası” kapsamında zorunlu eğitim 6 yaşında başlamaktadır. Ancak bazı bölgelerde yerel koşullar nedeniyle ilkokul 5 yıl olarak da uygulanabilmektedir. Okullar tam gün (bazı kırsal bölgelerde zorunluluktan dolayı yarım gün olabilmektedir) eğitim yapmaktadır (MEB, 2018b). 1990'lı yıllara kadar ortaokula giriş için sınav yapılmaktaydı. Çin hükümeti, zorunlu eğitimin devamlılığını sağlamak için giriş sınavını, adrese göre zorunlu kayıt politikasıyla değiştirmiştir (OECD, 2016). Çin'de 2009 yılında %99.4 olan temel eğitime katılım oranı, 2017 itibariyle %99.9'a yükselmiştir (MOE, 2018a; OECD, 2010).

Ortaöğretim

Çin'de zorunlu eğitimi bitirdikten sonra, liseye devam edip etmemek öğrencilerin seçimine bağlıdır. Lise eğitimi üç yıl sürer. Genel lise, teknik lise, yetişkinler için lise, el sanatları lisesi ve meslek lisesi olmak üzere Çin'de beş tip lise bulunmaktadır. Son dört lise türü genel olarak meslek okulları olarak adlandırılır. Öğrenciler, liseye girmeden önce “Zhongkao” adında bir sınava girerler ve okula kabul edilmeleri bu sınavdaki puanlarına bağlıdır. Çin Eğitim Bakanlığı, öğrencileri liselere yerleştirmek için Zhongkao sınav sonuçlarını kullanmaktadır (OECD, 2016).

Yükseköğretim

Yükseköğretim iki kategoriye ayrılmıştır. Bunlardan biri dört veya beş yıllık lisans derecesi veren üniversitelerdir. Diğeri ise üç yıllık diploma veya sertifika veren kolejlerdir. Lisansüstü eğitim sadece üniversitelerde verilmektedir (Kan, 2015). Çin, 21. yüzyılın ilk on yılında, yükseköğretim

öğrenci sayısında büyük bir gelişme yaşamıştır. Tablo 2’de görüleceği üzere üniversiteye kayıtlanma oranının giderek artması bu büyük gelişmeyi ortaya koymaktadır.

Tablo 2. Çin’de Yükseköğretim Kayıtlanma Oranı

Yükseköğretim	Kayıtlanma Oranı (%)									
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kadın	20.85	22.84	24.82	26.44	29.57	33.57	44.57	49.57	53.26	56.17
Erkek	20.51	21.98	23.33	24.23	26.63	29.55	38.32	41.66	44.16	46.43
Toplam	20.67	22.40	24.05	25.29	28.04	31.46	41.28	45.35	48.44	51.01

Kaynak: UNESCO, 2018.

Tablo 2’ye göre, üniversiteye kayıt oranındaki en hızlı artış 2013 ile 2014 yılları arasında gerçekleşmiştir. Üniversiteye kayıtlanma oranı 2013’te %31.46 iken, 2014’te %41.28’e, 2017’de %51.01’e yükselmiştir. Üniversiteye kayıt oranlarında dünya geneline paralel olarak, kadınların lehine bir artıştan söz edilebilir. Üniversiteye kayıt oranındaki en hızlı artışın yaşandığı 2013 ile 2014 yılları arasında çok sayıda yükseköğretim örgüt ve programları kurulmuş, uluslararası hareketlilik ve iş birliği önemli ölçüde teşvik edilmiştir. Sonuç olarak, yükseköğretim sistemi çok yönlü, çeşitli ve uluslararası hale gelmiştir. Çin’de, lisans eğitimi genellikle dört yıl sürerken, önlisans eğitimi üç yıl sürmektedir. Diğer yandan lisansüstü eğitim süreleri, yüksek lisans eğitimi için iki-üç yıl, doktora eğitimi için ise lisans sonrası beş yıl ve yüksek lisans sonrası üç yıldır (OECD, 2016).

Çin Eğitim Finansmanı

Çin eğitim örgütlerinin finansmanı, son 30 yılda merkezi bir finansman sisteminden yerleştirilmiş bir sisteme taşınmıştır. Günümüzde, yerel yönetimler eğitim örgütlerinin yönetim ve finansmanından birincil derecede sorumludur. Ancak bu yerleşme, kırsal bölgeler açısından eşitsiz bir şekilde sonuçlanmıştır. Bununla birlikte, bu durum yerel yönetimlerin eğitim finansmanını daha adil yollarla tahsis edebileceği anlamına da gelmiştir. Örneğin, Şanghay, finansman açısından ayrıcalıklı olan “Key School” sistemini kaldırmış ve okul finansman sistemini daha adil bir hale getirerek daha iyi sonuçlar üretmiştir. Devlet finansmanına ek olarak, okullar özel işletmelerden bağışlar şeklinde veya özel okul olarak sınıflandırılmadan okul ücretleri aracılığıyla da fon temin edebilmektedirler. Çin’de ayrıca özel okulların kurulmasının teşvik edilmesiyle son yirmi yıl içinde özel okullardaki okullaşma hız kazanmıştır. Örneğin 1997’den 2003 yılına tüm seviyelerdeki özel okulların öğrenci sayısı %134 artarak, 29964’ten 70256’a yükselmiştir (Min, 2004). Özel öğretim örgütlerinin tüm eğitim örgütleri içerisindeki oranları 2015 yılı itibariyle ilkokullarda %7.4, ortaokullarda %11.7 ve liselerde %10.8 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranların 2020 yılı itibariyle ilkokullarda %8.9, ortaokullarda %13.8 ve liselerde ise %12.8 yükseleceği öngörülmektedir (Flannery, 2018). Özel okulların artmasıyla bilim, teknoloji ve yeniliğin teşvik edileceği düşünülmektedir (NCEE, 2018).

Çin’de eğitim yatırımı, 2005-2014 yılları arasında yüksek oranda artmaya devam etmiştir. Çin’in eğitime yatırımı son on yılda ortalama %19 oranında artmıştır (National Bureau of Statistics of China, 2018). Artan yatırım eğilimi, hükümet yasalarına ve politikalarına bağlıdır. Çin Eğitim Kanunu, ulusal ekonominin büyümesi ile orantılı olarak her düzeyde eğitim için devlet ödeneklerinin artırılmasını gerektirmektedir (OECD, 2016). Ulusal ekonomik büyümenin devam edeceği öngörüsüyle Çin’de eğitime yatırımın da artarak devam edeceği söylenebilir. Çin hükümetinin eğitime ayırdığı bütçenin yanında başka finansman kaynakları da vardır. Çin hükümetinin eğitime ayırdığı hükümet bütçesi dışında eğitim finansman kaynaklarına örnek olarak okul kayıt ücretleri, özel okul destekleri ve araştırmadan sağlanan kaynaklar gösterilebilir. Okul kayıt ücretlerinin nedeni Çin’de uygulanan adrese dayalı kayıt zorunluluğudur. Çocuklarını adres dışındaki bir okula göndermek isteyen aileler ise kayıt ücreti ödemek durumundadır. Bu durum, eğitim finansmanına hükümet ödeneği dışı finans kaynağı olarak yansımaktadır (Dongcheng, 2008, akt. Bakıoğlu ve Özcan, 2016). Çin Eğitim Kanunu ayrıca, devletin GSYİH’nin yüzdesi olarak eğitim ödeneğinin ülkenin ekonomik kalkınma ve gelir artışına uygun olarak büyümeye devam etmesi gerektiğini de şart koşmaktadır (OECD, 2016). Bu çerçevede 2005-2014 yılları arasında eğitim ödenekleri genelde artış eğilimi

göstermiştir (National Bureau of Statistics of China, 2018). Özellikle 2012 yılında GSYİH %4'ün üzerine çıkararak en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Bu yükselişte Ulusal Orta ve Uzun Süreli Eğitim Reformu ve Kalkınma Programı (2010-2020) tarafından belirlenen hedeflerin etkili olduğu söylenebilir (OECD, 2016).

Çin Eğitim Yönetimi

Çin Eğitim Bakanlığı, erken çocukluk döneminden yükseköğretime kadar tüm kademelerde, eğitimden sorumludur. Çin Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen eğitim politikaları ve stratejiler, diğer eğitim yönetim bölgeleri tarafından uygulanmaktadır. Çin Eğitim Bakanlığı, bu çerçevede 10 yıllık eğitim planları hazırlamaktadır. En son yapılan eğitim planı 2010-2020 yılları için hazırlanmıştır. Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması, dokuz yıllık zorunlu eğitimin geliştirilmesi, lise eğitim kademesindeki kayıt oranının yüzde 90'a yükseltilmesi, yükseköğretim kademesindeki kayıt oranının yüzde 40'a çıkarılması, 2010-2020 eğitim planında yer alan hedeflerden bazılarıdır (NCEE, 2018). 2010-2020 eğitim planında yer alan hedeflerden biri olan yükseköğretim kademesindeki kayıt oranının %40'a yükseltilmesi hedefi, 2014 yılı itibarıyla %41.28 olarak gerçekleştirilmiştir (UNESCO, 2018). Çin Eğitim Bakanlığı'nın merkezi örgütlenme yapısı, çeşitli bölümlerden oluşmaktadır. Merkez örgütü, eğitim bakanı ve beş yardımcısı ile yönetilmektedir. Merkezi örgütünü oluşturan bölümler ise; Genel Yönetim Ofisi, Kanun ve Düzenlemeler Bölümü, Gelişim Planlaması Bölümü, Kapsamlı Reformlar Bölümü, Personel Bölümü, Finansman Bölümü, Temel Eğitim Bölümü, Mesleki ve Yetişkin Eğitimi Bölümü, Yükseköğretim Bölümü, Ulusal Eğitim Denetleme Ofisi, Azınlık Eğitimi Bölümü, Öğretmen Eğitimi Bölümü, Beden Eğitimi, Sağlık ve Sanat Eğitimi Bölümü, Ahlak Eğitimi Bölümü, Sosyal Bilimler Bölümü, Bilim ve Teknoloji Bölümü, Kolej Öğrenci İşleri, Akademik Ünvan Komisyonu, Dil Eğitimi ve Uygulamaları Bölümü, Uluslararası Eğitim İş Birliği ve Değişim Bölümü (Hong Kong, Macao ve Taiwan Eğitim Ofisi), Komünist Parti Komisyonu Bölümü, Emekli Personel Bürosu, Unesco Sekreteryası şeklinde yapılandırılmıştır.

Çin'in topraklarının çok geniş bir coğrafyaya yayılması ve büyük bir nüfusa sahip olması nedeniyle merkez örgütünde oluşturulan bölümlerin yanında, ülke genelinde eğitim yönetimi yapısında bölümlenmeye gidilmiştir. Bu çerçevede taşra yönetimi üç düzeye ayrılmıştır. Taşra yönetim düzeyleri, eyalet, bölge ve şehir eğitim yönetim basamaklarından oluşmaktadır. Taşra eğitim yönetim düzeylerinin en büyüğü eyalet yönetimidir. İlköğretim ve ortaöğretim örgütleri buldukları bölgenin yönetim basamağına bağlı iken, yükseköğretim örgütleri eyalet eğitim yönetimlerine bağlıdır (OECD, 2016). Eyalet eğitim yönetimleri, bakanlığın belirlediği hedeflere ulaşmak için kendi beş veya on yıllık planlarını oluşturmaktadır. Bu çerçevede kendi yönetmeliklerini yapma hakkına sahip olan eyalet eğitim yönetim basamakları, bu yönetmelikleri eğitim kanununa aykırılık oluşturmayacak şekilde düzenlemektedir (NCEE, 2018). Çin'de 23 eyalet, merkeze doğrudan bağlı 4 şehir, 5 özerk bölge ve 2 özel yönetimli bölge yer almaktadır. Özel yönetimli bölgeler Hong Kong ve Macau'dur. Hong Kong ve Macau kendi kanunlarını yapma hakkına sahiptir ve bu sisteme "İki sistem, bir Çin" adı verilmektedir. Eğitim yönetimi de bölge yönetimi gibi özerktir (OECD, 2016).

Merkezi Çin hükümeti tüm okullara politika direktifleri, öğretim programı kılavuzları ve materyaller sağlar, ancak son birkaç yıl içinde hükümet bu konulardaki bazı sorumlulukları ulusal düzeyden eyalet ve bölge düzeylerine kaydırmaya başlamıştır. Çin Eğitim Bakanlığı, ulusal öğretim programı belirlemek, ders kitaplarını ve öğretim materyallerini değerlendirmek ve onaylamak, eyalet eğitim bölümlerini denetlemek ve az gelişmiş okulların sistemlerini geliştirmek ve öğretmen eğitim programları için özel finansman sağlamaktan sorumludur. Eyalet, bölge ve şehir eğitim bölümleri, kendi bölgeleri için eğitim geliştirme planlarının hazırlanmasından, ulusal öğretim programına dayalı olarak kendi eğitim bölgelerinin öğretim programının geliştirilmesinden, kullanılacak öğretim materyallerinin seçilmesinden, okul programlarının uygulanmasından ve yerel eğitim desteklerinin sağlanmasından sorumludur. Liseye geçiş sınavlarını yeniden yapılandırma, öğretmen eğitimi ve istihdamı için ek standartlar belirleme gücüne sahiptirler (NCEE, 2018).

Çin'de yönetici eğitimi, 1980'lerin sonuna kadar usta-çırak ilişkisiyle gerçekleştirilmekteydi. 1990'lı yıllardan sonra ise üniversitelerin eğitim desteğiyle daha işbirlikçi bir sisteme geçiş

yapılmıştır. Bu yeni sistemde yönetici temel eğitimi, uygulamada gerekli olan mesleki nitelikler ile ilişkilendirilmiştir. Bu gelişmelerin ardından Çin Eğitim Bakanlığı 1991’de yönetici yeterlikleri ile ilgili temel nitelikleri belirleyen yasal düzenlemeye gitmiştir (NCEE, 2018). Bu düzenlemede, eğitim yöneticilerinin sahip olması gereken dört temel mesleki nitelik ifade edilmiştir. Okul yöneticilerinin sahip olması gereken mesleki nitelikler; ulusal eğitim politikalarını uygulamak, demokratik yönetim stratejisi geliştirerek öğretmenlerin yaratıcılıklarını ve etkili çalışmalarını sağlamak, veliler ve okul çevresi ile iş birliği geliştirmek, ahlak eğitimi, iş gören eğitimi, öğretim, beden eğitimi, sanat eğitimi gibi çeşitli öğretimsel liderlik görevlerini ve Komünist Parti ile ilişkiler kurma gibi diğer yönetim görevlerini yürütmektir (Yan ve Ehrich, 2009). Çin’de mevcut uygulamada üç tür okul müdürü yetiştirme programı bulunmaktadır. Yönetici yetiştirme programlarında yönetim, eğitim, psikoloji alanlarındaki akademisyenler eğitici olarak yer almaktadır. Bu yönetici eğitim programlarının detayları şu şekildedir (NCEE, 2018; Yan ve Ehrich, 2009):

İlk defa müdür olarak atanacaklar için yeterlik eğitimi (en az 300 saat): Temel bilgi ve beceri geliştirme sağlar. Müdür adayları, eğitim sonunda uygulanan yazılı sınavı geçmeleri durumunda yöneticilik sertifikası almaktadırlar.

Geliştirme eğitimi (5 yılda bir, en az 240 saat): Bu eğitim, daha önce yöneticilik sertifikası almış olan görevi başındaki müdürlerin geliştirilmesi için verilmektedir. Bu eğitimin beş yılda bir alınması gerekmektedir. Bu eğitimin süresi 2014 itibariyle 360 saate çıkarılmıştır. Yüksek başarı gösteren okul müdürlerine her beş yılda bir altı aylık ara verme hakkı (half-year sabbatical) tanınmaktadır. Bu ara verme hakkında okul müdürleri yurtdışındaki eğitim programlarına katılma hakkına da sahip olurlar.

Atanmak üzere seçilmiş müdürler için ileri düzey eğitim semineri (Her hangi bir zaman yok): Bu eğitim türünde zaman şartı yoktur, ancak katılanlar bir ay boyunca üniversite kampüsünde yaşamaya teşvik edilirler; bu süre zarfında derslere katılır ve yerel okulları ziyaret ederler. Eğitim sonunda öğrenme yolculukları ile ilgili yazılı bir rapor sunmaları istenmektedir.

Yönetici eğitim programının detayları incelendiğinde Çin Eğitim Bakanlığı’nın 2014 yılında okul yöneticilerinin eğitim programına bazı eklemeler yaptığı anlaşılmaktadır. Bu eklemeler taşra bölgelerinde görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin ihtiyaçları dikkate alınarak yapılmıştır. Bu düzenlemelerle taşra bölgesindeki öğretmenlerin ihtiyaç duydukları konular, yöneticilerin eğitim programında yapılan taşraya özel düzenlemeler ile karşılanmaya çalışılmıştır (Liu, Xu, Grant, Strong ve Fang, 2017). Ülke genelinde temel eğitim ve liselerdeki okul müdürlerinin sayısı yaklaşık 620.000’dir. Büyüyen eğitim vizyonu ile Çin’in yüksek nitelikli okul müdürü ihtiyacı artmıştır ve bu artışın devam edeceği söylenebilir (Liu vd., 2017). Okul müdürlerinin kariyer basamakları için Şanghay, Çin eyaletleri içerisinde oldukça farklıdır. Okul müdürlüğü beş basamak olarak uygulanmaktadır. En üst basamak ise “uzman müdür” basamağıdır. Okul müdürleri başarılı öğretmenler arasından seçilmektedir ve bu başarının gösterilebilmesi çoğu okul müdürü için 10 yıllık bir süreyi aşmaktadır. Bugün tüm Çin’de uygulanan okul müdürü olmak için gerekli olan eğitimlere ve yetiştirme programlarına Şanghay eyaleti öncülük etmiştir. Bu eğitimler ve yetiştirme programının okul müdürlerinin güçlü öğretim kültürü oluşturmalarında, öğretimi desteklemelerinde onlara yardımcı olacağı düşünülmektedir. Şanghay Eyalet Eğitim Komisyonu (SMEC), her yıl 200 okul müdürünü özel öğretim ve liderlik geliştirme programına almaktadır. Bu okul müdürleri eğitim değerlendirme sonuçları çerçevesinde seçilmektedir. Her beş yılda bir “Model Müdür” olarak belirlenecek 100 okul müdürü seçimi yapılır. Seçilen bu okul müdürleri, diğer okul müdürlerine rehberlik yaparak, onların profesyonel gelişimlerini koordine etmektedirler. Bu model müdürlerden 10 müdür ise ulusal düzeyde model müdür olarak seçilirler. Çin, Şanghay’da pilot düzeyde yapılan bu uygulamaların, ulusal düzeyde uygulanmasını sağlamaya dönük genişletme çalışmaları yapmaktadır (NCEE, 2018).

Çin Öğretmen Yetiştirme Sistemi

Çin’de öğretmen olmak için çeşitli alternatifler mevcuttur. Bir başka deyişle öğretmen yetiştirmek için sadece eğitim fakülteleri görevli değildir (Polat ve Arabacı, 2012). Öğretmenlik, geçmişten beri Çin’de saygın bir meslek olagelmıştır. Kentsel alanlarda öğretmenlik iş olanakları

açısından rekabetçi bir ortam varken, kırsal alanlarda çoğunlukla öğretmen adayı eksikliği yaşanmaktadır. Çinli öğretmenlerin maaşları yüksek olmasa da özel ders vererek gelirlerini artırma fırsatlarının varlığı, öğretmenliği birçok üniversite adayı için çekici kılmaktadır. Çin'de standart bir öğretmen yetiştirme sistemi bulunmamaktadır. (NCEE, 2018). Çin'de öğretmen olabilme alternatifleri Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Çin 'de Öğretmen Olabilme Alternatifleri

İlkokul öğretmenliği için	3-4 yıllık öğretmen kolejleri
Ortaokul öğretmenliği için	4 yıllık öğretmen kolejleri veya normal üniversite
Lise öğretmenliği için	4 yıllık öğretmen kolejleri veya normal üniversite
Bazı lise öğretmenliği için	Yüksek lisans

Kaynak: Polat ve Arabacı, 2012.

Tablo 3 incelendiğinde her öğretim kademesi için gerekli olan öğretmenlik mezuniyet durumunun farklı olduğu görülmektedir. Bunun yanında özellikle kırsal bölgelerde öğretmen ihtiyacının karşılanabilmesi için 1999'dan beri, öğretmen adayının öğretmen hazırlama örgütünden mezun olması gerekmektedir. Öğretmen adayı dört yeterlilik testini geçebilirse, öğretmenlik sertifikasını alabilir. Bir öğretmenlik sertifikası alındıktan sonra, öğretmen adayı okullara başvuru yapabilmektedir. Öğretmenin branşı sertifikalarda açıkça belirtilmektedir. Sertifikalar ömür boyu geçerli değildir. Belirli aralıklarla yenilenmesi gerekmektedir (Ingersoll, 2007).

Çin Eğitim Denetimi

Eğitim Müfettişliği, 1986 yılında Eğitim Bakanlığı bünyesinde yeniden yapılandırılan ve ulusal düzeyde eğitim denetimini yöneten örgüttür. 2016 yılında ise, bu örgüt Ulusal Eğitim Denetleme Bürosu olarak yeniden isimlendirilmiştir. Çin'in eğitim denetim sistemi, tüm eğitim bölgelerini kapsayan dört yönetsel seviyeden oluşmaktadır. Ulusal Eğitim Denetleme Bürosu'nun sorumluluğu sadece devlet yasalarının, yönetmeliklerinin, ilkelerinin ve politikalarının uygulanmasını izlemekle ve denetlemekle kalmaz, aynı zamanda alt düzey yönetimlere ve örgütlere faydalı geribildirim değerlendirmektedir. Ulusal Eğitim Denetleme Bürosu, denetim için standartları ve kuralları belirlemektedir. Örgüt, bu çerçevede her seviyede denetimler düzenlenmektedir. Buna ek olarak örgüt ayrıca farklı türdeki eğitim örgütlerinin kalitesini izleme ve değerlendirmenin yanı sıra kalite değerlendirmesi için standartlar ve kurallar belirlemekten de sorumludur (OECD, 2016). Her denetim çalışmasından sonra geri bildirimler okullara veya alt düzey yönetimlere iletilmektedir. Denetimlerin sonuçları kamuya da açıklanmaktadır. Bu çerçevede eğitim kalitesi raporları yayınlanmaktadır ve raporlar, hükümetin gelecekteki çalışmaları için önemli bir referans görevi görmektedir. Genel denetimlerin yanında belirli konulara odaklanan özel denetimler de yapılmaktadır. Özel denetimler, mevcut eğitim reformlarının takibi amacıyla veya acil durumlarda yapılmaktadır. Özel denetimlerin konuları Çin eğitim sisteminde güncel sorunlar çerçevesinde değişmekle beraber son birkaç yıl için dört özel denetim konusu belirlenmiştir. Bu konulardan üçü kırsal alanlarda zorunlu eğitim ile ilgilidir. İlki, yoksul bölgelerdeki binalar ve tesisler gibi temel okul koşullarının iyileştirilmesidir. İkinci konu, kırsal ve kentsel alanlar arasındaki performans farklılıklarını azaltmaya yönelik, daha etkin ve adil mali transferler yoluyla, zorunlu eğitimin adil bir şekilde geliştirilmesidir. Üçüncüsü kırsal alanlarda zorunlu eğitim öğrencileri için bir beslenme iyileştirme programıdır. Sonuncusu ise okul otobüslerinin güvenliğidir. Bu konunun özel denetim konusu olarak belirlenmesinde birkaç okul otobüsü kazası etkili olmuştur (OECD, 2016).

Çin'de her okulda, ayda bir kez denetimi gerçekleştirmek üzere bir müfettiş görevlendirilmektedir. Müfettişlerin görev yaptığı okullar her üç yılda bir rotasyonla değiştirilmektedir. Bunun yanında önceki yıllarda daha çok emekli eğitimcilerin müfettiş olarak görev yapması uygulamasından, çağdaş denetim yaklaşımları konularında daha fazla bilgi sahibi çalışan öğretmen ve yöneticilerin müfettiş olarak görevlendirilmesi uygulamasına geçilmiştir. Denetimlerin formal çerçevede gerçekleştirilmesinin yanında, başarılı öğretmen ve yöneticilerin ön plana çıkarılması ve hatta başarısı düşük okullarda başarılı yönetici ve öğretmenlerin görevlendirilmesi;

meslektaş denetimleri ile okul geliştirme uygulamalarına gidilmektedir (NCEE, 2018). Çin’de merkezi denetim sistemlerinin dışında eyaletler ve belediyeler, iyileştirilmesi gereken okullara yardım etmek için kendi sistemlerini geliştirmiştir. Şanghay eyaleti yerel denetim sistemleri geliştirmede lider olmuştur. Güçlendirilmiş Yönetim Programı kapsamında, Şanghay Belediye Eğitim Komisyonu, yüksek performanslı okullar ile düşük performanslı okulları kendi başvuruları çerçevesinde eşleştirmektedir. Bu eşleştirme ile yüksek performanslı okuldan öğretmenler ve yöneticilerin, düşük performanslı okulda haftada birkaç gün geçirmeleri sağlanmaktadır. Böylece, düşük performanslı okul yönetici ve öğretmenlerine yönelik koçluk ve teknik destek sağlanmaktadır. Düzenleme genellikle iki yıllık bir dönem içindir. Bu çalışmalar sonunda rehberliğe ihtiyacı olduğu düşünülen öğretmenlere, en az üç yıllık bir süreç için, rehber atanır ve performanslarını iyileştirmek için meslektaşlarından destek almaları sağlanmaktadır. Şangay eyaleti ayrıca, düşük performanslı okulların ihtiyaçlarını gidermek için ciddi mali kaynak sağlamaktadır (NCEE, 2018).

Çin ve Türk Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması

Çin zorunlu eğitim sistemi; 6 yaşında ilkökul eğitimi ile başlamakta olup; 15 yaşına kadar devam etmekte ve 9 yıllık bir eğitim sürecini içermektedir. Bu yönüyle Türk eğitim sisteminden farklılıklar göstermektedir. Çin’de, lise bitirme sınavı ulusal düzeyde yapılırken, Türkiye’de yapılmaması diğer farklı uygulamalara örnek olarak gösterilebilir. Benzer ve farklı uygulamalar çerçevesinde iki ülke eğitim sisteminin karşılaştırması Tablo 4’te özetlenmiştir.

Tablo 4. Çin Halk Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması

KARŞILAŞTIRILAN UNSUR	ÇİN HALK CUMHURİYETİ EĞİTİM SİSTEMİ	TÜRKİYE CUMHURİYETİ EĞİTİM SİSTEMİ
Okul sayısı	844.504 (2017-2018)	65.568 okul (Milli Eğitim İstatistikleri, 2017-2018 yılı, 2018)
Öğrenci sayısı	250 milyon (2017-2018)	17.885.248 (Milli Eğitim İstatistikleri 2017-2018 yılı, 2018)
Öğretmen sayısı	15 milyon (2017-2018)	1.030.130 (Milli Eğitim İstatistikleri, 2017-2018 yılı, 2018)
Eğitimin amaçlarının belirlendiği yasal metinler	Çin Zorunlu Eğitim Kanunu (1986) ve Çin Eğitim Kanunu (1995)	1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu (1973)
Eğitimin Amaçları	Çin halkının ahlaki, entelektüel ve fiziksel olarak çok yönlü gelişimlerini gerçekleştirebilmelerini, yüksek ideallere ve ahlaki bütünlüğe sahip, iyi eğitilmiş ve öz disiplinli bireylerden oluşmasını sağlama; Marksizm, Leninizm, Mao Zedong Düşüncesi ve sosyalizm çerçevesinde insan yetiştirme temelini esas alma şeklindedir.	Atatürk inkılap ve ilkelerine bağlı, milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven, insan haklarına devlete karşı görev ve sorumluluklarını bilen vatandaşlar yetiştirmek; beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, kendini gerçekleştiren kişiler olarak yetiştirmek; ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek bir meslek sahibi olmalarını sağlamak şeklinde özetlenebilir (1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973)
Eğitim dönemi	2 dönemdir.	2 dönemdir.
Ders yapılan işgünü	İlkokullar: 190 işgünü; Ortaokullar: 195 işgünü; Liseler: 200 işgünü	Tüm okul türlerinde aynı olmak üzere 180 işgünüdür. (Okulöncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 2014; Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, 2013)
Okulöncesi eğitim	Zorunlu değildir.	Zorunlu değildir (İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1961).
İlkokul	Zorunlu 6 yıl	Zorunlu- 4 yıl
Ortaokul	Zorunlu- 3 yıl	Zorunlu 4 yıl
İlköğretim okula kayıt	Adrese göre zorunlu kayıt politikasına göre yapılmaktadır. Çocuklarını adres dışındaki bir okula göndermek isteyen aileler ise kayıt ücreti ödemek durumundadır.	Adrese dayalı kayıt sistemine göre öğrenciler okullara yerleştirilmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2018)
Zorunlu eğitim	9 yıl olup; İlkokul+ ortaokul şeklindedir.	12 yıl (4+4+4) ilköğretim+ortaokul+lise şeklindedir. (18.08.1997 tarihli ve 4306 sayılı Kanun ile 1997/98 öğretim yılından itibaren 8 yıllık kesintisiz, 30.03.2012 tarihli ve 6287 sayılı Kanun ile 2012/13 öğretim yılından itibaren de 12 yıllık kademeli zorunlu eğitime geçilmiştir.)
Ortaöğretime yerleştirme sınavı	Var- zorunlu değil- Zhongkao adlı sınava göre liseye yerleştirme	Var-zorunlu değil- LGS (Lise Yerleştirme Sınavı) sınavına göre

	yapılmaktadır.	öğrenciler nitelikli okullara yerleştirilmekte, yerleştirilmeyenler adrese dayalı olarak liselere yerleştirilmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretime Geçiş Yönergesi, 2018).
Ortaöğretim bitirme sınavı	Vardır.	Yoktur (Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretime Geçiş Yönergesi, 2018).
Ortaöğretim	Zorunlu değildir- 3 yıl	Zorunludur. 4 yıl (Örgün veya açık liselerle tamamlanabilir)
Ortaöğretim okul türleri	Genel lise, teknik lise, yetişkinler için lise, el sanatları lisesi ve meslek lisesi	Anadolu liseleri, meslek liseleri, imam hatip liseleri, güzel sanatlar ve spor liseleri, sosyal bilimler ve fen liseleri
Yükseköğretim örgütleri	Üniversiteler ve kolejler Üniversiteler: Dört veya beş yıllık lisans derecesi ve lisansüstü eğitim verirler. Kolejler: Üç yıllık diploma veya sertifika verirler.	Üniversiteler, Fakülteler, Enstitüler, Yüksekokullar, Konservatuvarlar, Meslek yüksekokulları, uygulama ve araştırma merkezleri (Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973) Lisans: 4-5-6 yıllık ve Önlisans: Meslek yüksekokulları
Lisansüstü eğitim süreleri	Yüksek Lisans: 2-3 yıl Doktora: Lisans sonrası 5 yıl; yüksek lisans sonrası ise 3 yıldır.	Yüksek Lisans: 2 yıl Doktora: 4 yıl
Üniversiteye giriş	Merkezi bir sınav yapılmaktadır.	Merkezi bir sınav yapılmaktadır (Yükseköğretim Kanunu, 1981).
Eğitim yönetimi	Eğitim yönetimi eyalet, bölge ve şehir olarak yerleştirilmiştir.	Eğitim yönetimi Millî Eğitim Bakanlığı tarafından merkezi düzeyde yürütülür (Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 2011).
Özel okullar	Var	Var
Özel okulların oranı	İlkokullarda %7,4, ortaokullarda %11,7 ve liselerde %10,8 olarak gerçekleşmiştir (2015 verileri)	Özel öğretimin toplam içindeki payı tüm eğitim düzeylerinde %8,3'tür (Millî Eğitim İstatistikleri, 2018).
Eğitimin finansmanı	Hem merkezi yönetim hem de eyalet, bölge ve şehir olmak üzere yerel düzeyde karşılanır.	Eğitimin finansmanı merkezi yönetim tarafından karşılanır (Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 2011). Okul Aile Birliği, döner sermaye, bağışlardan elde edilen gelirler vardır (Okul Aile Birliği Yönetmeliği, 2012)
Çin Eğitim Bakanlığı'nın merkezi örgütlenme yapısı	Merkez, taşra ve eyalet olarak üçe ayrılır. Merkezi eğitim örgütü eğitim bakanı ve beş yardımcısı ile yönetilmektedir.	Merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatı olarak örgütlenmektedir. Millî Eğitim Bakanı ve dört bakan yardımcısı bulunmaktadır. (MEB, 2018)

Taşra ve Eyalet eğitim yönetimleri	Taşra yönetim düzeyleri, eyalet, bölge ve şehir eğitim yönetim basamaklarından oluşmaktadır. İlköğretim ve ortaöğretim örgütleri buldukları bölgenin yönetim basamağına bağlı iken, yükseköğretim örgütleri eyalet eğitim yönetimlerine bağlıdır Bakanlığın belirlediği hedeflere ulaşmak için kendi beş veya on yıllık planlarını oluşturmaktadır. Bu çerçevede kendi yönetmeliklerini yapma hakkına sahip olan eyalet eğitim yönetim basamakları, bu yönetmelikleri eğitim kanununa aykırılık oluşturmayacak şekilde düzenlemektedir	Taşra örgütü İl ve ilçe Milli Eğitim Müdürlüklerinden oluşmaktadır. İlköğretim ve ortaöğretim örgütleri il ve ilçe Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlıdır. Yükseköğretim örgütleri, YÖK'e bağlıdır. Eyalet yönetimi yoktur (Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname [652 sayılı KHK], 2011).
Çin Eğitim Bakanlığının görevleri	Ulusal öğretim programı belirlemek, ders kitaplarını ve öğretim materyallerini değerlendirmek ve onaylamak, eyalet eğitim bölümlerini denetlemek ve az gelişmiş okulların sistemlerini geliştirmek ve öğretmen eğitim programları için özel finansman sağlamaktan sorumludur.	Eğitim ve öğretimin her kademesi için ulusal politika ve stratejilerin belirlemek, eğitime erişimi kolaylaştırmak, her vatandaşın eğitim fırsat ve imkânlarından eşit derecede yararlanabilmesini teminat altına alan politika ve stratejilerin geliştirilmesi amacıyla çalışmalar yapmak, belirlenen politikaları uygulamak gibi görevleri vardır (Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne dair 1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi)
Okul müdürü yetiştirme programları	Var. Yönetim, eğitim, psikoloji alanlarındaki akademisyenler eğitici olarak yer almaktadır.	Yok.
Yönetici eğitim programlarının özellikleri	<ul style="list-style-type: none"> •İlk defa müdür olarak atanacaklar için yeterlik eğitimi (en az 300 saat). •Geliştirme eğitimi (5 yılda bir, en az 240 saat). •Atanmak üzere seçilmiş müdürler için ileri düzey eğitim semineri (zaman yok). 	Herhangi bir eğitim olmaksızın, atama yapılır yapılmaz göreve başlamaktadırlar (Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumlarına Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği, 2018).
Öğretmen yetiştirme	İlkokul öğretmenliği için 3-4 yıllık öğretmen kolejleri; Ortaokul öğretmenliği için 4 yıllık öğretmen kolejleri veya normal üniversite; Lise öğretmenliği için 4 yıllık öğretmen kolejleri veya normal üniversite; Bazı lise öğretmenliği için Yüksek lisans mezunu olmak	Dört yıllık eğitim fakültesi mezunu olmak veya dört yıllık fakülte eğitiminin sonrasında/sırasında pedagojik formasyon almak gerekmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği, 2015).
Okul denetimi	Her okulda, ayda bir kez denetim gerçekleştirilmek üzere bir müfettiş görevlendirilmektedir. Müfettişlerin görev yaptığı okullar her üç yılda bir rotasyonla değiştirilmektedir. Denetimlerin formal çerçevede gerçekleştirilmesinin yanında, başarılı yönetici ve öğretmenlerin görevlendirilmesi ile meslektaş	Denetimler müfettişlerden alınmış, okul müdürleri tarafından yapılması esası getirilerek, öğretmen performansını takip etme, denetleme görevi okul yöneticilerine verilmiştir (Millî Eğitim Temel Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 2014).

	denetimleri ile okul geliştirme uygulamalarına gidilmektedir	
Yönetici seçilme	Okul yöneticileri yerel eğitim yönetim basamakları tarafından oluşturulan kurullar tarafından seçilir.	Okul yöneticileri Millî Eğitim Bakanlığı tarafından seçilir (Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumlarına Yönetici Atama Yönetmeliği, 2018).
Resmi ve dini tatiller	Tatiller yaz tatili, noel tatili, yılbaşı tatili ve milli bayramlardan oluşmaktadır.	Tatiller yaz tatili, yılbaşı tatili ve milli bayramlardan oluşmaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, 2013; Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 2014)

Tablo 4'te özetlenen farklı uygulamalardan biri olan Çin'de öğretmen yetiştirme sistemine bakıldığında, Çin'de uygulamadaki bölgesel farklılıklar nedeniyle, Türkiye'den hem benzer hem de farklı olduğu söylenebilir. Ancak Çin'de hiçbir bölgede atama yöntemi merkezi değildir. Yerel yönetimlerin, başta öğretmen işe alma olmak üzere çeşitli görevleri vardır. Diğer bir deyişle, Çin'de öğretmenlerin işverenleri bir anlamda yerel otoritelerdir. Çin eğitim sistemi merkezden Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen politikalar doğrultusunda yürütülür. Türkiye'de de eğitim sistemi merkezden Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yönetilmektedir. Bu açıdan Çin Eğitim Bakanlığının yapısı ile benzerlik gösterdiği söylenebilir. Ancak Çin'de son yıllarda yerelleşmeye gidilmiş ve yerel eğitim yönetim basamaklarına merkezi politikalar çerçevesinde özerklik verilmiştir. Çin'de eğitim yönetiminin yerelleşmesi ile Çin eğitim yönetimi ve Türk eğitim yönetimi yapısının farklılaştığı söylenebilir. Türkiye'de zorunlu eğitim 2012-2013 yılı itibarıyla 8 yıldan 12 yıla çıkarılmış olup 1. kademe 4 yıl süreli ilköğretim, 2. kademe 4 yıl süreli ortaokul ve üçüncü kademe yine 4 yıl süreli liselerdir (MEB, 2018c). Ancak Çin eğitim sisteminde zorunlu eğitim 9 yılı kapsar ve içerisinde ilköğretim ve ortaokul kademelerini barındırır. Liseye girişte ve bitirmede Çin'de zorlu bir sınav uygulanmaktayken, Türkiye'de liseye girişte kısmen sınav uygulaması söz konusudur. Ancak Çin'deki uygulamanın aksine Türkiye'de lise bitirme sınavı uygulaması yoktur. Üniversiteye girişte ise her iki ülkede de merkezi bir sınav yapılmaktadır.

Yönetici atama ile ilgili iki ülkenin birbirinden farklı olduğu anlaşılmaktadır. Çin'de Türkiye'den farklı olarak yöneticiler, yerel yönetimlerce atanmaktadır. Yöneticilerin okullardaki yetkilerinin ise Türkiye'den daha geniş olduğu söylenebilir. Ayrıca atanabilmeleri yerel yönetimlerin tekelindedir. Türkiye'de ise Millî Eğitim Bakanlığı yönetici olarak atanabilme şartlarını açıklar, yazılı ve sözlü sınav yapılır, yazılı sınavın %60'ı, sözlünün %40'ı alınır ve başarılı olanlar ihtiyaca göre atanır. Öğretmenlerin, müdür olarak atanabilmesi için vekâleten de olsa en az 1 yıl yönetsel görev almış olmaları gerekir (Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumlarına Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği, 2018). Bu çerçevede il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri okul yöneticisi ihtiyaç listesi belirler ve puan üstünlüğüne göre atamalar yapılır. Ayrıca müdürlerin öğretmen görevlendirme ve görevlerine son verme yetkileri yoktur. Denetim sistemleri açısından bakıldığında Çin'de olduğu gibi Türkiye'de de okul müdürleri öğretmen denetimi yapma yetkisine sahiptir. Bu yönüyle iki ülke eğitim denetimi yapısı benzese de birçok açıdan farklılıkların olduğu söylenebilir. Merkezi düzeyde Türkiye'dekine benzer şekilde Çin Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi denetim bürosu vardır. Ancak merkezi düzeyde sadece standartlar belirlenmektedir. Bu çerçevede Çin'de eğitim denetiminin daha çok yerel yönetimler tarafından yapıldığı sonucuna varılabilir. Ayrıca Çin'de başarısız okul yöneticisi ve öğretmenlerin geliştirilmelerine dönük başarılı okul yöneticisi ve öğretmenlerin rehberlik yapma uygulamaları açısından da Çin, Türkiye'den farklılaşmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada Çin Eğitim sistemi incelenmiş, ardından Çin ve Türk eğitim sistemleri karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma yapmak için Çin'in seçilme sebebi PISA sınav sonuçlarına göre ilk on ülke arasına girmiş olmasıdır. PISA sınavı katılım sonuçları incelendiğinde Çin'in ilk kez 2009 yılında Şanghay eyaleti ile PISA sınavına katıldığı ve sıralamada birinci konumda yer aldığı görülmektedir. 2012 PISA sonuçları Aralık 2013'te açıklandığında ise, Şanghay'ın ortalama performansının önceki PISA'dan dört puandan fazla artış gösterdiği ortaya çıkmıştır. Çin'in 2015 PISA sonuçları incelendiğinde ise Şanghay dışında üç eyaletin daha sınava dâhil edildiği görülmektedir. Bu tarihe kadar diğer eyaletler sınava girmemiştir. Sınava 2015 yılında katılan eyaletler; Pekin, Jiangsu ve Guangdong'dur (OECD, 2018). Ayrıca Tayvan, Makao ve Hong Kong da Çin adı altında sınavda değerlendirilmişlerdir. Şöyle ki PISA 2015'te "Çin-Tayvan 4, Çin- Makao 6, Çin-Hong Kong 9 ve Çin Halk Cumhuriyeti (Sadece Pekin, Şanghay, Jiangsu ve Guangdong kent ve eyaletlerinde) 10. Sırada" yer almaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı PISA Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Raporu [PISA 2015 Ulusal Raporu], 2016).

Türkiye'nin PISA sonuçlarına göre Çin'deki gibi sadece belirli bölge veya şehirlerdeki öğrencilerin sınava girmediği tüm Türkiye'den örneklem alındığı görülmektedir. Örneğin 2015 yılında Türkiye "İstanbul, Batı Marmara, Ege, Doğu Marmara, Batı Anadolu, Akdeniz, Orta Anadolu, Batı Karadeniz, Doğu Karadeniz, Kuzeydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu" olmak üzere 12 bölgeye ayrılarak tabakalı seçkisiz örnekleme yöntemi ile 187 okul ve 5895 öğrenci ile sınava katılmıştır. Bu sınav sonucunda Türkiye, 72 ülkede 50. sırada yer almaktadır (PISA 2015 Ulusal Raporu, 2016). Çin'de de PISA katılımının ülke geneline yayılması durumunda, ülkenin kırsal-kentsel gelişimi arasında ciddi bir gelişmişlik farkı olduğundan hareketle sıralamasının daha aşağılara düşeceği öngörülebilir (OECD, 2018). Çin'in başarılı olma sebebi belirli bölgelerdeki öğrencilerin sınava dâhil edilmesi olarak söylenebilir.

PISA sınavlarında Çin ilk 10 içerisinde yer alsa da tıpkı Türk Eğitim Sisteminde olduğu gibi birtakım sorunlarının olduğu görülmektedir. Çin'de eğitim sistemindeki en önemli sorunun Türkiye'de olduğu gibi eğitim hizmet kalitesinde bölgesel eşitsizliklerin olmasıdır. Bu durumun nedenleri arasında, Türkiye'de yaşanan terör olayları ve arazi yapısı; Çin'de ise ülke topraklarının ve nüfusunun büyüklüğüdür. Çin eğitim sistemindeki diğer büyük sorunun kırsal kesimdeki çocukların hem kaliteli eğitime erişememeleri hem de "hukou" sistemi nedeniyle anne ve babalarından ayrı yaşıyor olmalarıdır. Kırsal kesimdeki aileler şehirlere iş bulmak için göçerken, Hukou sistemi çerçevesinde kırsaldan kente adres değişikliğine izin verilmemesi nedeniyle anne babalar çocuklarını okul için kırsal kesimdeki yaşlılara bırakmak zorunda kalmaktadırlar. Başka şehirde çalışan göçmen anne ve babalar, çalıştıkları şehirde sadece eğitim hizmetlerinden değil, aynı zamanda sağlık hizmetlerinden de yararlanamamaktadır. Yapılan tahminlere göre, Çin'de kırsal kesimde ailelerinden ayrı yaşamak zorunda kalan yaklaşık 60 milyon çocuk vardır. Öte yandan şehirlerde de ilkokullara kayıt yaptırabilmek için okulun bulunduğu semtten ev sahibi olunması veya ailenin nüfus kütüğünün o bölgeye ait olması gerekmektedir. Göçmen işçilerin durumu Çin hükümetinin reform hedefleri arasında yer almasına rağmen büyük ölçekli nüfus nedeniyle bu konunun kısa sürede çözüme kavuşması beklenmemektedir (Göncü, 2016). Eğitim Reformu Girişimi [ERG] (2007, 2008, 2009); Gök (2004); Gür ve Çelik (2009); Uğurlu, Kıral ve Kıral (2013) vb. gibi yapılan araştırmalarda da eğitim sisteminin sorunlarından bir tanesi eşitsizlik olarak tespit edilmiştir.

Çin'de kırsal alanda yaşayan çocukların merkezdekilerle aynı şartlarda eğitim almamaları ya da anne ve babalarından ayrı yaşamaları sorunlardan bir tanesidir. Türkiye'de ise kırsal kesimde yaşayan ailelerin çocuklarının eğitime erişebilmeleri için geliştirilmiş sınıf uygulamaları, taşınabilir eğitim, ücretsiz ders kitabı, akıllı tahta gibi uygulamaların olduğu görülmektedir. Bu uygulamalar eğitimde eşitsizliği ve erişimi azaltmak amacıyla yapılmaktadır. Çin eğitim sisteminde ezberci eğitim anlayışı ve bilgilerin öğrenciye pasif biçimde aktarılması ile eğitim faaliyetleri yürütülmektedir. İnteraktif ve sorgulayıcı eğitim sistemi henüz yaygın olarak uygulanmamaktadır. Bunun sonucunda üniversite çağına gelen gençlerde araştırma ve sorgulama eğiliminin geliştirilememiş olduğu söylenebilir (Göncü, 2016). Türk eğitim sisteminde de ezberci eğitim anlayışı bulunmaktadır. Nitekim Gedikoğlu (2005); Yılmaz ve Altınkurt (2011) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında da eğitimde yaşanan sorunlarından birisinin "ezbercilik" olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akbaba Altun (2009) ise Türk eğitim sisteminde öğrencilerin başarısızlık nedenlerini araştırdığı çalışmasında, öğrencilerin başarısızlık nedenleri arasında ezberci eğitimin de olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğrencileri ezbercilikten kurtaran, analitik düşüncelerini sağlayan eğitim sistemlerine sahip ülkelerin bilim, teknoloji ve refah seviyesinde üst düzeylerde yer aldıkları söylenebilir. Bu çerçevede karşılaştırmalı eğitim sistemi analizlerinin üst düzey gelişim gösteren ülkeler özelinde yapılması daha önemlidir denilebilir. Bu analizler yapılarak daha iyi bir eğitim sistemi geliştirmek mümkün olabilir.

Eğitim tarihine bakıldığında, araştırmacı ve düşünürlerin (Bakıoğlu, 2018; Balcı, 2018; Kıral ve Kıral, 2009; Kıral ve Totur, 2015; Türkoğlu, 2016 gibi) kendi ülkelerinin yanı sıra diğer ülkelerin eğitim sistemlerini de incelediği, kendi ülkesindeki uygulamalarla karşılaştırmalar ve betimlemeler yaptığı ve özellikle kendi ülkesi ile ilgili çıkarımlarda bulunduğu ve bu çıkarımlar ışığında birtakım

öneriler geliştirdiği görülmektedir (Bal ve Başer, 2014). Bu çıkarımlar ve önerilerin bir başka ülkenin eğitim sistemini kopyalamaya odaklanması ise oldukça hatalı bir girişimdir ve Türk eğitim tarihinde kopyalama şeklinde hatalı değişim girişimleri bulunmaktadır. Her ülkenin coğrafi yapısı, kültürel özellikleri, demografik özellikleri, yetişmiş insan gücü ihtiyacı ve niteliği birbirinden farklıdır. Bu farklılıklar dikkate alınmadan yapılacak eğitim sistemi karşılaştırmaları, araştırmacıyı sağlıklı tespit ve öneriler geliştirmekten alıkoymaktadır. Bu çerçevede yapılacak olan araştırmalarda başarılı ve başarısız ülkelerin PISA sonuçlarına göre farklı ülkeler seçilerek eğitim sistemleri karşılaştırılabilir. Farklı kriterler (sosyo-ekonomik durum, öğretmen yetiştirme sistemi, eğitim finansmanı vb.) göz önüne alınarak, iki ya da daha fazla ülke ile Türkiye eğitim sistemleri karşılaştırılarak farklı ülkelerin eğitim sistemleri hakkında bilgi sahibi olunabilir.

Kaynakça

- Akbaba Altun, S. (2009). İlköğretim Öğrencilerinin Akademik Başarısızlıklarına İlişkin Veli, Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 567-586.
- Bakioğlu, A. ve Özcan, M. (2016). Çin (Şanghay) Eğitim Sistemi. A. Bakioğlu (Ed.) *Karşılaştırmalı Eğitim Yönetimi* (s.1-40). Ankara: Nobel.
- Bakioğlu, A. (2018). *Karşılaştırmalı Eğitim Yönetimi/PISA'da Başarılı Ülkelerin Eğitim Sistemleri*. Ankara: Nobel.
- Bal, B. ve Başar, E. (2014). Finlandiya, Almanya, Singapur ve Türkiye'nin kademeler arası geçiş sistemlerinin karşılaştırılması. Nihat Büyükbaş ve Firdevs Güneş (Ed.). *Cumhuriyet'in Kuruluşundan Günümüze Eğitimde Kademeler Arası Geçiş ve Yeni Modeller*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- Balcı, A. (2018). *Karşılaştırmalı Eğitim Dünya Ülkelerinden Örneklerle*. Ankara: Anı.
- Compulsory Education Law of the People's Republic of China (1995). 14.11.2018 tarihinde http://en.moe.gov.cn/Resources/Laws_and_Policies/201506/t20150626_191391.html adresinden alınmıştır.
- Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi-1 nolu Kararname. (2018). Resmi Gazete Tarih: 10.07.2018, Resmi Gazete Sayı: 30474.
- Delibaş, H. (2007). *Türkiye, İngiltere, Almanya ve Finlandiya Biyoloji Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Dünya Bankası (2018). The World Bank In China: Overview. 14.10.2018 tarihinde <http://www.worldbank.org/en/country/china/overview> adresinden alınmıştır.
- Eguizhou Provincial Information Office, (2018). Categories of China's education system. 14.10.2018 tarihinde http://www.eguizhou.gov.cn/2013-08/23/content_17043617.htm adresinden alınmıştır.
- Eğitimde Reform Girişimi. (2007). Herkes için kaliteli eğitim 2003–2007. İstanbul: ERG.
- Eğitimde Reform Girişimi. (2008). Eğitimde izleme raporu 2007. İstanbul: ERG.
- Eğitimde Reform Girişimi. (2009). Eğitimde eşitlik: Politika analizi ve öneriler. İstanbul: ERG.
- Flannery, R. (2018). Why The Private Education Market In China Will Outperform In The Next Decade. 4.12.2018 tarihinde <https://www.forbes.com/sites/russellflannery/2018/03/25/why-the-private-education-market-in-china-will-outperform-in-the-next-decade/#2446a6fe13f4> adresinden alınmıştır.
- Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 66–80.
- Gök, F. (2004). *Eğitim Hakkı: Türkiye Gerçeği*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. 6–9 Temmuz 2004. İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya
- Göncü, A. (2016). Çin'in Eğitim Sistemi Üzerine. 20.10.2018 tarihinde <http://www.cinhh.com/cinin-egitim-sistemi-uzerine/> adresinden alınmıştır.
- Gür, B. S. ve Çelik, Z. (2009). *Türkiye'de Millî Eğitim Sistemi: Yapısal Sorunlar ve Öneriler*. Ankara:

- SETA.
- Ingersoll, R. (2007). A Comparative Study of Teacher Preparation and Qualifications in Six Nations. CPRE Research Reports. 2.11.2018 tarihinde https://repository.upenn.edu/cpre_researchreports/47 adresinden alınmıştır.
- İlköğretim ve Eğitim Kanunu (1961). Resmi Gazete Tarih: 12.01.1961. Resmi Gazete Sayı: 10705.
- Kan, Q. (2015). A brief introduction to the Chinese education system. 28.11.2018 tarihinde <https://www.open.edu/openlearn/education/brief-introduction-the-chinese-education-system> adresinden erişilmiştir.
- Kıral, B. ve Kıral, E. (2009). Japonya İlköğretim Sistemi ile Türkiye İlköğretim Sisteminin Karşılaştırılması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 53-65.
- Kıral, E. ve Totur, M. (2015). A Comparison of Asian Tigers' (Taiwan, South Korea, Singapore and Hong Kong) Education Systems (içinde 331-350). *Contemporary Approaches in Education*. K. Norley; M.A. İcbay ve H.Arslan (Edts). Frankfurt: Peter Lang.
- Liu, S., Xu, X., Grant, L., Strong, J. ve Fang, Z., (2017). Professional standards and performance evaluation for principals in China: A policy analysis of the development of principal standards. *Educational Management Administration & Leadership*, 45(2) 238–259.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018a). PISA nedir? http://PISA.meb.gov.tr/?page_id=18 adresinden 12.10.2018 tarihinde alınmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018b). 14.10.2018 tarihinde <http://tkb.meb.gov.tr/yayinlar/Cin%20Egitim%20Sistemi.pdf> adresinden alınmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018c). 14.10. 2018 tarihinde http://sgb.meb.gov.tr/eurydice/kitaplar/Turk_Egitim_Sistemi_2017/TES_2017.pdf adresinden alınmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı İstatistikleri (2018). Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2017-2018. 05.12.2018 tarihinde http://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=327 adresinden alınmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumlarına Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği (2018). Resmî Gazete Tarih: 21.06.2018. Resmî Gazete Sayı: 30455.
- Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği (2013). Resmî Gazete Tarih: 07.09.2013. Resmî Gazete Sayı: 28758.
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği (2014). Resmî Gazete Tarih: 26.07.2014. Resmî Gazete Sayı: 29072.
- Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği (2015). Resmî Gazete Tarih: 17.04.2015. Resmî Gazete Sayı: 29329.
- Milli Eğitim Temel Kanunu (1973). Resmî Gazete Tarih: 24.06.1973. Resmî Gazete Sayı: 14574.
- Millî Eğitim Temel Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2014). Resmi Gazete Tarih: 14.03.2104, Resmi Gazete Sayı: 28941.
- Milli Eğitim Bakanlığı PISA Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Raporu -PISA 2015 Ulusal Raporu. (2016). http://PISA.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2014/11/PISA2015_UlusalRapor.pdf adresinden 06.12.2018 tarihinde indirilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı İle Maarif Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği. (2014). Resmi Gazete Tarih: 24.05.2014, Resmi Gazete Sayı: 29009.
- Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname-652 Sayılı KHK. (2011). Resmi Gazete Tarih: 14.09.2011. Resmi Gazete Sayı: 28054.
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği. (2012). Resmi Gazete Tarih: 09.02.2012. Resmi Gazete Sayı: 28199.
- Min, H. (2004). Non-government/private Education in China. UK Department of International Development (DFID) and the World Bank (WBG) Study. 4.12.2018 tarihinde

- http://siteresources.worldbank.org/EDUCATION/Resources/278200-1126210664195/1636971-1126210694253/Non_Govt_Private.pdf adresinden alınmıştır.
- Ministry of Education (2018a). 14.11.2018 tarihinde http://en.moe.gov.cn/Resources/Statistics/edu_stat2017/national/ adresinden alınmıştır.
- Ministry of Education (2018b). Education Law of the People's Republic of China, 1995. 14 Ekim 2018 tarihinde http://en.moe.gov.cn/Resources/Laws_and_Policies/201506/t20150626_191385.html adresinden alınmıştır.
- Ministry of Education (2018c). Departments of Ministry of Education. 14 Ekim 2018 tarihinde http://en.moe.gov.cn/About_the_Ministry/Departments/201506/t20150626_191300.html adresinden alınmıştır.
- National Bureau of Statistics of China (2018). 14 Ekim 2018 tarihinde <http://www.stats.gov.cn/english/> adresinden alınmıştır.
- NCEE (2018). 14 Ekim 2018 tarihinde <http://ncee.org/what-we-do/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/shanghai-china/shanghai-china-teacher-and-principal-quality/> adresinden alınmıştır.
- OECD (2018). 20 Ekim 2018 tarihinde <http://www.oecd.org/PISA/aboutPISA/shanghai-china-PISA.htm> adresinden alınmıştır.
- OECD (2016). Education in China: A Snapshot. 20 Ekim 2018 tarihinde <https://www.oecd.org/china/Education-in-China-a-snapshot.pdf> adresinden alınmıştır.
- OECD (2010). Shanghai and Hong Kong: Two Distinct Examples of Education Reform in China. 20 Ekim 2018 tarihinde <https://www.oecd.org/countries/hongkongchina/46581016.pdf> adresinden alınmıştır.
- Ortaöğretime Geçiş Yönergesi (2018). 05.12.2018 tarihinde <http://meb.gov.tr/m/haber/15997/tr> adresinden alınmıştır.
- Polat, M. ve Arabacı, İ. B. (2012). Türkiye'de Eğitim Fakültelerine Öğrenci Alım Ölçütlerini Yeniden Düşünmek: Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 77-83.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2018). www.tuik.gov.tr/jsp/duyuru/adnks/adnksIndex.html adresinden 04.12.2018 tarihinde indirilmiştir.
- Türkoğlu, A. (2016). *Karşılaştırmalı Eğitim Dünya Ülkelerinden Örneklerle*. Ankara: Anı.
- Uğurlu, Z.; Kırıl, E. ve Kırıl, B. (2013). *Öğretmen Adaylarının Türk Eğitim Sisteminin Sorunlarına İlişkin Görüşleri*. 20. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Burdur.
- UNESCO (2018). 14 Ekim 2018 tarihinde <http://uis.unesco.org/en/country/cn?theme=education-and-literacy> adresinden alınmıştır.
- Yan, W. ve Ehrich, L. C., (2009). Principal preparation and training: a look at China and its issues. *International Journal of Educational Management*, 23(1), 51-64.
- Yılmaz, K. ve Altinkurt, Y. (2011). Öğretmen adaylarının Türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 942-973.
- Yükseköğretim Kanunu (1981, 6 Kasım). Resmî Gazete (Sayı: 17506). 05.12.2018 tarihinde <http://www.yok.gov.tr/documents/37915040/38672190/2547+sayılı%20Yükseköğretim+Kanunu.pdf/954efd63-dec8-4584-8bc9-b3a58968f2da> adresinden alınmıştır.
- Zhou, P. (2018). 04.11.2018 tarihinde <https://www.thoughtco.com/chinas-hukou-system-1434424> adresinden alınmıştır.